

Megjelenik a lap **Temesvá-**
rott minden kedden.

Előfizetési díj akár helyben,
akár postai szétküldéssel:

Egész évre 6 ft. pp. = 6 f. 30 kr. ujp.

Fél évre 3 ft. pp. = 3 f. 15 kr. ujp.

A helybeli előfizetők a lap ház-
hozordásáért rendelést tehetnek.
a lap kiadó hivatalában.

Szerkesztőiroda: belváros,
bécsi utca 68. szám, első emelet.

DELEJTÜ.

A tudomány, anyagi érdekek és szépirodalom közlönye.

Jelige: Csak az a nemzet vész el, mely önmagát elhagyja.

Előfizetheti helyben a szer-
kesztőségénél, vagy a helyb. könyv-
kereskedésekben; vidéken min-
den cs. kir. postahivatalnál a szer-
kesztőséghez utasítandó bérmenté-
levelekben.

Hirdetések minden közhasználat-
ban lévő nyelven fölvetetnek. A
beigatásért minden három hasábos
egyes sorért 4 p. vagy 7 uj kraj-
cárnyi díjszámítatik.

Kiadó hivatal: belváros, bé-
csi utca U h r m a n n Márton
műkereskedésében.

Kedd, június 3. 1861.

23. szám.

Negyedik évi folyam.

Helyzetünk izgalma

már majdmajd a forrpontra hágott, mind a tényleges hatalom, vagy törvényszerinti értelemben usurpatio, mind a kormányférfiak mint provisorium, mind a külföld mint részvevő figyelő ellenében, mind saját magunk, mint önkormányzó nemzet címével gunyolt, de mindenben szenvedő áldozat kebelében: még kevés van hátra, hogy a dagadó elem vagy átesapjon, vagy lelohasztassék. No már hogy ez utóbbi csak pillanatnyi hülést bial okozni, s aztán még több a forró elem, azt mindenki tudja s nyoma maradt a becskereki és esztergami exequens katonaság közt is.

Feszülten állunk igen, a tényleges hatalom ellenében, mert ha 12 évi zsarnoklásaira, mint egy kiskoru bár egész jövőjét derangirozó makrancaira fátyolt akurunk is vetni, sőt azokat, mennyiben anyagi tekintetben lehet, jóvá tenni segíteni, (szellemi és érzelmi tekintetben ugysem lehetvén, mert a benyomás mindegyikünkre individualis, s a gondolat ellen csakis az inquisitio meg a mi 12 éves interregnumunknak voltak törvényei): de midőn kimondta, hogy megtagadja multját egy azt meg nem tagadó nemzet előtt, elkerülhetlen lett volna az 1790:10 és 12 szerint a koronázásig terjedő 6 hó alatt is a törvények értelmében kormányozni, nem patensek által, mint az kikötöttet a fönnebbieken kívül az 1715:3. t. c. benn, mintegy tiltakozásul az akkor már az örökös részekben kiadott pragmatica sanctio ránkocstroyálása ellen, s az 1827:3. t. cikkben az administratív utoni ujonckövetelés miatt. Ez azonban nem törtévnén, a hatalom feje még mindig csak trónkövetelő, s így az országgyűlés bizonyos mértékben kegyelemre adja meg magát, ha alkuforma feleselésbe bocsátkoznék vele, mire azonban eddig mi sem mutat.

Csodálatosan vagyunk mi kormányférfiainkkal is, kiknek főbbjeinél a jó szándékot elismerjük, nekik tiszteletünket majdnem a törvényesség rovására megadjuk, de az adó-behajtásokra tekintve, őket kell felelőssé tenni, mert a fejedelem tettei a kir. tanács beleegyezése nélkül érvénytelenek, (1507:5) mely pedig a törvények ellen mitsem rendelhet (1723:102) különben érdeme szerint büntettség illető tagja (1507:7) s mivel az ország törvényeire megeskettettek, bevádolhatók az országgyűlés előtt, (1790:18) mi itt nemcsak az adó országgyűlésen kívüli, és még is szeme előtti törvényelle-

nes zavarását illeti, de azt is, hogy idegeneknek az ország kormányzásábai avatkozását türik a sok nem tőlük függő beamter által az 1608. k. e. 10-ik 1622:2-ik s 1659:1. cikkek ellenére. Vagy a sokat hányt opportunitásért egyes s éppen legsarkalatosb törvényeinkre szabad szemet hunyni? csakhogy Bécsben összes törvénykönyvünkre hunyorgatnak.

Hogy pedig a külföldön egymás népek és fejedelmek maguktartását s illetőleg föllépési idejük érettségét viseletünkhöz kötik, azt már a gyerek is tudja: de eddig ők sem igazodhattak el, mihez tartsák magukat, holott a közhangulat ott is nyomja előre az események árját, mit a vezetőknek irányozniok kell, hogy saját maguk fölé ne duzzadjanak, de ámbár a meder készen is van már, csak csavargásokkal kerülgetik, nem merik belé vezetni, mert maig sincsenek tisztában, utóbb nem keresztsben rontunk-e neki az ő vonaluknak. Bizony örökre gyűlöletesekké leszünk, ha holmi „szégyen a futás, de hasznos“-hoz árnyaló fokozatra vezetnők a mérsékeltséget.

De legtűrhetlenebb a mi helyzetünk saját magunk körében. A tényleges hatalom és tényleges (mert szintén törvénytelen) főhatóságok büneinek mind mi isszuk a levét, szinte fuldoklunk bele, hogy a szalmaszálhoz is kapkodunk, helyesebben föliratokhoz, miket azután csakugyan szemétképpen félrevetnek Bécsben, a mint hogy eddig a törvénytelen adózások kitagadására zsandárral és finccal, a katonaaajánlási jog emlegetésére a szabadságosok összefogdosásával, pénzügyünket rendezni sürgülő szavainkra tömeges fegyvererővel, szent koronánk egységének emlegetésére, erdélyi cancelláriával, s a februári pátens délnyugotoni kihirdetésével feleltek. Hanem ki bírná mindazt elősorolni, mit ugyis látunk, érzünk, szenvedünk.

Ki mondja meg nekem, hányadán vagyunk? Hogy tudhatnának népünk képviselői fölfelé bizalmat hazudni? ennyire még nem vittük, de ne is vigyük a diplomaticai stilus finomságát. Ezt csak tényekre állapíthatják.

Igen, tényekkel beszéljenek hozzánk is lefelé, mert a türelemben ugyan jól vagyunk iskolázva, de az alkotmányos népképvisellettől mégis gyors élvezetét várjuk a teljes szabadság és törvényesség áldásainak. Vagy prorogatio? alias államcsin? Ám! de tájékozni akarjuk magunkat, hogy merre nyissunk zsilipet a duzzadó nyugtalanság elemének.

Szeged

MINT ATTILÁNAK FŐVÁROSA

és a

Temesi Bánság

írta

Ungváry János.

(Folytatás.)

Azt is előre bocsátom itt, hogy én a folyók vizsgájánál is, melyeken Priskusék átmentek, Priskus mellett maradok; ezek közt a Tigást, mint nála irva van, szinte úgy hagyom meg. Máskülönbent ötlet mint jámbor kalauzt megtámadni láttatnám, s vétenék ellene, de vétenék magam ellen is, és így kettős kötelességet szegnék meg; mert egy az, hogy ő irányában hálátlansággal vádoltatnám, más az pedig, magam alatt vágnám a fát. Cicero régen tanítja, hogy „a versenyfutónak azon kell ugyan lenni, miszerint versenytársát megelőzze, de azért ennek, lábát elébe vetni, és így győzni nem szabad.“ Menynyivel inkább érvényes kötelesség Priskus tekintetében, vele mint kutfővel egy uton járni, ennél fogva hozzá mint világító toronyhoz csak közeledni szabad, nem pedig félretolnom azt a világot mellyel nekem szolgál.

Tehát szerintem Priskusnál a Tigás folyam nem más mint a Temes. Priskusnak ezen, magyarul hibás kiejtése, vagy a görög nyelv irányának hiányától jön, vagy onnan, hogy a hunnok nyelvét nem tudta, mit Atila ebédjénél maga is bevallott. Közönsegesen tudva van, hogy Lugoson jóval alább Karansebes táján, merről a Temes ered és folyik, csigák ma is bőven tenyésznek, minők már a rómaiknál is izletes étkül szolgáltak és nagy becsüek voltak, mint Pliniusnál olvashatni; ezek e tájon az őskorban sok tekintetnél fogva, még szaporábbak lehettek. A karansebesi csigák ma is annyira híresek, hogy azon a vidéken „karansebesi csigák“ cégje alatt, nem csekély ágát teszik a kereskedésnek.

Ugyanazért igen valószínű, hogy Hunn rokonnink a mai Temes folyót saját nyelvökön „Csigásnak“ nevezték. Nálunk is szokás a Dunát szökének, szöke vizéről; a Szamost kecségésnek, mert sok kecségével bir; a Marost mert elmarja partját, parttalanak nevezni; tudjuk azt is, hogy a Tiszát, mert sok hala van „hal-lé“-nek hívják. Ide járul, hogy eszme-kapcsolatul érintsem, az is, miképen van Lugos mellett a Bánságban egy ér, a mint Lugosról Karansebesnek visz az ut, melynek vize a Temes folyóból szivárog ki; ezt az odavaló románok „csukás“-nak nevezik. Erre a tiz öl széles erre 1835-ik évben Hofman és Madersbach ruszkabányai vasgyártulajdonosok első vashidjokat építették. Ebben az érben nem hogy csukák láttatnának, de éppen semiféle hal sincsen benne. Nem tudom hát mi más okból hívnák ezt az ottani románok, kedvenc u ma-

gánhangzójokkal az i betűt kicserélve, ma is „csukás“-nak; ha csak erre az eredeti „csigás“ név, minthogy ez az ér a Temes folyóval van összekötetésben, nem vezette volna őket. Innét nem messze lefelé déli irányban, hová ez az ér lenyul, egy kis szerény mezővárost a B. Bruckenthal család birtokát a Románok „Styukának“ hívnak: úgy látszik, hogy itt is ez a név, melyet a magyarok szintugy mint az említettem eret, „csukás“-nak mondanak, a „Csigás“ névre vezet vissza, miután ennek határán sehol sem halásznak. Hallottam ugyan beszélni, hogy itt a határban igen sok csigahéjra lehet találni, ha az ember a földbe leás, miről azt tartják, hogy ott egykor az ugynevezett édes tenger borítván a földet: ezen csigahéjak, azon ősz időszak maradványai légyenek; azonban nekem közelebbi oknak, ennél fogva valóbszerűnek látszik az, hogy ez a „Csigás“ név közvetve a Temestől, mint ennek régi Hunn neve, kölcsönöztetett. De akár melyikét is vegyem a kettő közül, mindenik a „Csigás“ névre emlékeztet.

Az „uj vélemény“ 38. lapján azt állítja, hogy Priskusnál hibásan találtatik a Temes folyó Tigásnak irva, hanem hogy ezt helyesben Tizás, vagy Jornandes szerint Tysianak kell olvasni. Mert úgy mond Priskusnál az eredetileg állani kellő zeta görög betű, hasonló alakú gamma görög betűvel cseréltetett fel. Tehát ugymond, ezen folyam nevének kiigazitott hellenes alakja, Tigás helyett Tizás, latinos pedig Jornandes szerint, Tysia; vagy (mondja az uj vélemény) Tizia leend.

De alig tehetni fel, hogy két egészen más irányu betű akaratlanul cseréltetett volna fel egymással, mikor az egyik jobbra kifelé, a másik balra befelé hajlik. Én innét azt következtetem, hogy mivel Priskus „Tigást“ irt, ezt éppen azért tette, mert a folyónak valódi nevét akarta kitenni, s mint birta ki is tette: tehát ugy is kell venni mint irva van.

Aztán a Jornandesnél olvasható „Tysia“ nem egyre megyen ki az uj vélemény „Tiziájával“ vagyis nem egy jelentésű ez avval; mert Jornandes Tysiat ir ys betűkkel, az uj vélemény meg iz betűkkel ir Tiziát. Tehát az ilyen eljárás itt annál kevesebbé van helyén, mennél inkább kivehető Jornandesnél az, hogy ő a Priskusnál rendben elősorolt folyókat visszafelé számítja, ugy mint „Ingentia (ugymond) flumina (idest Tysiam, Tibisiamque et Driccam) transeunt etc. Tehát elsőnek, a mi Priskusnál utolsó, jelölven ki a Tysiat, ez nála semmi esetre se jelenteti a Temest, hanem a Tibisia, a mi Priskusnál Tigás. Ugyanis figyelembe vévén (uj vélemény 47. lap) régi neveit a Temesnek, különösen „Timisia“-t, s hogy ebben, meg a Jornandes „Tibisia“-jában az egymást felváltó m. és b. betűk teszik az uj vélemény szerint is a nem lényeges különbséget: jogsan lehet következtetnem, hogy Jornandesnél Tibisia jelenti a Temes folyót annyival bizonyosabban, mert tudjuk, hogy vannak emberek, kik rossz szo-

kás vagy belső hibájuk miatt olvasás és írás közben az m. betűt hibásan, sőt néha botrányos kiejtéssel b. betűvel cserélik fel: ilyen ember lehetett, ki Timisia helyett első Tibisiát irt vagy mondott; mely hibát aztán mások jó hiszemben utánoztak. Tehát én abban, hogy az új vélemény Tigás helyébe a maga Tizás és Tiziaját, vagy Jornandes Tysiaját, (ez utóbbinál magával ellenkezve, mennyiben a 41. lapon a Tiszát Anonymussal együtt Tysianak lenni megismeri) akarja igatni, erőszakot látok a Cicero Summum jusával határost.

Állítja továbbá az új vélemény 42. lapján kezdve, hogy Ptolomaeusnál a régi Tibiscus illetőleg Tiviscus név, csakis a mai Temest. vagy Priskus szerinti Tigást illeti. Mert Tibiscus nevét csak hallotta Ptolomaeus, de magának a folyamnak, melyet e név illetett, tudnillik a Temesnek fekvését, sőt létezését sem tudta.

Ezen állítását az új vélemény nem igazolja azzal, hogy nálunk a Tiszát I. Mátyás király, illetőleg Bonfin és Ranzán történet íróink koráig Tibikusnak nem nevezték. Mert

a) A Temest sem nevezték soha is Tibikusnak. Ugyanis Constantinus Porfirogen. Magyar történelme 41. fejezetében a Temest Timésnek nevezi. Ulteriora vero (ugymond) quae omnia Turcis inhabitantur (így nevezi a magyarokat) cognomina nunc habent a fluminibus transcurrentibus, eorum primum Times, alterum Jutes (Olt) tertium Mores; quartum Krisus; quintum Ticza sunt.

b) Abból, hogy nálunk sokáig nem hívták a Tiszát Tibikusnak, nem az következik, hogy a Tiszának (latin) neve nem „Tibiscus“; hanem inkább az, hogy őseink a Tiszát később kezdték latinul Tibiscusnak nevezni, akkor tudni illik, mikor a latin nyelv is a nemzetről mindinkább átalánossá lett, ugymint a XV. században kiváltképen Mátyásunk alatt Bonfin és Ranzán idejében, mikor nálunk a római és hellen-írók művei ismeretesekké lettek (új vélemény 43. lap.)

c) Onnét az se következik, mintha Ptolomaeus Tibiskusát elnem akarták volna a Tiszára nézve fogadni; mennyiben a következés bizonyítja, hogy ez a név csakugyan meghonosodott a latinul tudó magyar világnál.

(Vége köv.)

Egy-két belügy.

IV.

A legközelebb megbukott rendszer gyűlöletes eljárásaiból még mindig láthatók köztünk a hagyományok.

Egyik ezek közül a megürült állomásokról pályázat-hirdetés. (Nem csödület, mint sokan germanismusból használják.)

Ez nem azért találtatott ki, hogy több tehetség

között legyen választás, hanem hogy több stempli keljen el: bizonyítja állításunkat, miként egy eset sincs, hogy valaki protectio nélkül bármi kitünő okmányokkal valamely állomást elnyert volna, míg legtöbbszörre már a hirdetés előtt el volt az ígérve.

Nagyobb megalázást egy valódi tehetségre alig lehet képzelni, mint midőn mellé állítatik egyenjogsképpen egy kontárnak.

Megis érezte ezt sok intézet. Így az ország-szerte tisztelt Könyves Tóth Mihály meghivatott Sárospatakra tanárnak, s kész is volt elfogadni, de mivel ex offo a pályázat is kihirdettetett, nemcsak nem folyamodott, de kereken elutasítá az állomást. Ki vesztített többet? a sárospataki collegium, vagy a díszére válandott tanár?

A valódi érdem megérdemli a meghivatást, mert csak emeli állomását, de annyi becs-érzete is van, hogy kegyelem után nem koldul.

Azonkül bizonyos, hogy egy testület sem választ előtte ismeretlen egyént, ha pedig valakit leginkább méltat, annak csakugyan érdemesnek is kell lennie, kitől tehát ne kívántassék hunyászkodás.

Ebből nem az következik, hogy a testület részesül az illetőnek elfogadási kegyelmében, ezt tetteleg bizonyítják a protestáns papválasztások, — de igen, nyer a testület a személy által, ha körébe vonszsza.

Emlékezem azon esetre, midőn egy bécsi bálban egy ezredes rátartóságával Hyrtl és Oppolzer tanárokkal surlódásba bonyolodott, s másnap a császár azzal utasította el, hogy ezredest minden alezredesben föltalál, de nem minden orvosban Hyrtl és Oppolzert.

Hol van az a boldog idő, midőn büntetést kelle szabni azokra törvényileg, kik megválasztatva a megyetisztséget el nem fogadták?*)

Ma pedig csak azt candidálják, ki azon állomásra folyamodott?

Mivel vagyunk így jobbak a gunyolt rendszernél, mely ellen pedig egyik főpanasz, hogy az alkalmazottakat nem képességeik után mérlegelte, hanem alázatosságuk fokai után. Legtalálébb bizonylat erre, hogy az ominosus rendek és kereszttekért is folyamodni kell, saját érdek elpanaszlása mellett.

Félre tehát a pályázati rendszerrel, legelsőben is városainknál, melyeknek azok hasonlíthatlan előjoguk van, hogy tisztválasztáskor polgáraik bizottmányja válogatja a kijelölendőket.

Ezen eljárást kell egyéb előforduló állomások betöltésénél is alkalmazni, milyenek a papi, tanítói sat.

*) Vas Gereben is említi, hogy Kállayt nemcsak a megye, de a főispán is, még pedig annak házában, ostromolva kérte, vállalná el az alispánságot. — Eféle örvendetes föllépés volt a legutóbbi temesmegyei gyűlésen Tormássy Kálmán urnak szolgabíróvá candidatio nélkül lett kikiáltatása.

Mire van szüksége a Bánsagnak?

IV.

Kereskedelmi szempontból.

Minden, nem csak vidéknek, hanem országnak is, háromféle kereskedelme van, kiviteli, behozatali s átvonuló.

A kiviteli kereskedelem tárgyai az ország termelékai, már akár nyerstermények, akár iparkészítmények legyenek azok. Ez az országnak legtetemesb gazdagodási csatornája, melyen pénz ömlik be, a fáradságot, értelmet és befektetett tőkét jutalmazó, melynek rendszeres állapotban nem is lehet kimennie.

Rendszeres állapotnak azt értjük, ha egy ország vagy vidék saját szükségletét fődözni képes, mert ekkor a fölösen előállított tárgyak adatnak csak el, melyek értéke tehát csak átcsereltetik oly közvetítőre, mely mindenfelé azonnal használható; t. i. pénzre, mi által továbbra is fölös tulajdon marad, mely állapotot, azaz fölös tulajdon birtokát, gazdagságnak szoktunk nevezni.

De ezen gyülekezni látszó fölös vagyron ritkán maradhat csak részben is a bevevőknél, egészen pedig soha, mert az isolált, helyesebben még föl sem fődözött szigeteket kivéve, nincs ország, mely a maga készítményei s természetmányaival beérheti, mert már maga az éghajlat változékonysága utjában állanak, hogy valamely vidék lakói minden szükségletét termeszthesse, valamint helyzete és körülményei, hogy e vagy ama szakokban tulnyomóan virágozhassék: Sibiria soha sem fog kávéát termeszthetni, Brasilia soha jégövi állatokkal birni; Tirolból soha sem lesz gabnakivivő állam, Mongoliából soha gyárvidék.

A nembirt termékek vagy készítmények behozatala tehát csak oly mellözhetlen, mint a fölös sajátjának elárúsítása kifelé, s tárgya a behozatali, az az szenvedőleges kereskedésnek, melyért pénz megy ki. Már hogy általa szenved-e vagy nyer a nép, az attól függ, vajjon több értékű-e mit behoz, mint a mit kivisz, vagy a behozott tárgyakat elhasználja-e vagy pedig földolgozva nagyobb értékben újra eladja, mely ntőbbi esetben nyereséggé válik s gazdagít.

Emberi természetünkből folyik, hogy vagyonsodásunk következtében, de sokszor gyarlóság vagy megkívánásból a kényelemnek s hiúságnak is áldozunk, — történjék ez mérsékelve s állapotunkkal arányban, ugy nem lehet ellene kifogás, mert a vagyonszerzésnek célja az élet kellemessé-tétele, sőt sokaknak általa keresetet nyújtván, közvetve a kiadott pénz kárba nem vész az ország számára sem, — de ha az efelék túlságosak, megrontják csakugy az egész országot, mint egyeseket, mert hisz a nemzetgazdaszatnak is csak azok alapigazságai és törvényei, mint a családokéinak. Ennek nyomán burjánzik az elszegényedés, s mivel ritka embernek van ereje azért megszokott gyarlóságaitól megválni, következik a demoralizáció, a léleknek is bérbeadása

jó pénzért. Ilyen anyagilag tehetetlen s szellemileg aljasult lények aztán mindent kénytelenek vagy hajlandók türni: azért látjuk, kogy a zsarnoki kormányok mindig következetesen iparkodnak a népet elszegényíteni, egyoldalú vakságukban azonban maguk alatt ássák a vermet, mert éppen ily nép cserél legkönnyebben urat azon hitben, hogy tán nyert, vesztene ugysen lehetvén.

Ezen rendszer alatt nyögünk mi is folyvást, — az első stadiumot, az az elszegényítést keresztül verte rajtunk a karhatalom, — hanem demoralizálnia hála Istennek nem sikerült, ezen szándék megfördött erélyes népünk józan értelmén.

Az elszegényítést pedig ne higyjük, hogy a német részek javára üzte velünk, hisz a jámborok mi kedvezményben részesültek, busásan meg is adták az árát: üzte minden rangu hatalmasai zsebeinek hasznára, véletlen ámbár nem váratlan esetek bekövetkezésére rakván az angol bankba a milliókat. Ez is jellemző, hogy a zsarnokok sem a saját sem a rokonállamok intézeteiben nem biznak, hanem keresik az alkotmányos szabad hazákét.

Szakítsuk meg azonban a politikai szemlélődést, s forduljunk a tárgyilagos elemzéshez.

Meg kell még említnünk az átvonuló kereskedést, a mely néha csak a vitelbérek vámok s a szállítmányozók jutalékaival jövedelmez, de gyakrabban önálló és jelentékeny is. Hazánknak különösen kiváló előnyös helyzete van erre, mennyiben a különféle iparországok készítményeit összehordja, s az ezeket szükségülő különösen déli és keleti tartományokba szétküldözi

Mily kicsinylegességig szigorú volt a német uralom még ebben is mutatja, hogy kész volt jövedelmetlen vasutat építeni töméntelen áldozattal, hogy az egész keleti kereskedést csak ne hazánk érintésével közvetíthesse, míg Erdélyen át maig akadályozta Rumánia egyenes összeköttetését velünk.

Hogy valamely vidéknek kiviteli kereskedése legyen, szükséges oly lábon állani termelékének, akár nyers akár műipári, akár mindkét nemű cikkekben, mely fölösleget nyujtson másfelé való árusításra, de ne oly kényszerű eladásra, mint nálunk gyakran megtörtént az adózaklatott néppel, hogy később magának is vennie kellett.

A mi termékeink mind nyersanyagok, de ezek azután oly fölősek is, hogy nekünk okvetlen duzzadnunk kellenék a gazdagságtól, ha egyrészen más nem nyirta volna a juhot, mikor pedig nem nőtt gyapja, nyuzta, másrészen behozatali szükségleteinkben mérsékeltebbek és eszélyesebbek leendünk.

Mérsékeltebbek a fényüzési és csupa kényelemre szánt cikkek használatánál, eszélyesebbek saját körünkbeni műipari telepítvények létesítése által, — mert hiában, mégis csak mesésen hangzik, hogy a gyapotot beküldik Erdélybe fonni, onnét visszaküldik Morvába szőni, s mi ujra lehozzuk elviselni, — pedig igy van.

Meddig azonban így van, törődnünk kell hozzá, s igyekeznünk rossz befolyását mindenütt, hol csak lehet, paralyzálni.

Van elég tárgya kiviteli kereskedésünknek, a gabonák több milliónyi, gyapju, bőrök s majdan a dohány több ezernyi mázsája, fájdalom csak az, hogy bányáink két főcsoportja idegen kezekre jutván a nagy bölcsesség sulyja alatt pusztulnak, s jelenben csak a nadrági társulat csekélykörű üzlete munkál vidékünk némi virágoztatására.

Igaz ugyan, hogy a terménybőség, mint a víz, ha meggyülekezik, utat talál magának: de mindegyikből sok beszikkad, elpárolog, kárba vész, ha így magára hagyatják, míg hasznosítja magát, — mindegyiknek jobb utat nyitni, hogy ne rontson és ne romoljék.

Absolut kereskedelmi kedvezmény valamely vidékre, ha utjában fekszik egy folytonos szállítmányi huzalnak, de az csak átvonuló kereskedést nyer, melyet el is lehet veszíteni, ha számára más vidék jobb és olcsóbb utakat nyit: innét következik, hogy a már meglevő forgalom hozzánk-kötésére, mint ujabbnak vonzására első kellék közvetítő könnyű és olcsó utakról gondoskodni.

Nincs olcsóbb a viziutnál, azért kimondhatlan szerencsés a vidék, mely ilyenben bővítködik, vagy csak szűken is bír velük, de szükség is ám azok alkalmazására figyelmet fordítani, hogy kedvezőek legyenek, mert csakhamar kikerül bennünket egy más vidék vagy ország ilyféle utak nyitásával. Frankország megmérhetlen költséggel kapcsolta össze főbb folyóit csatornákkal, Holland pedig merő szigetekké van hasogatva viziutai hálózata által: élénk is ott a forgalom olcsósága miatt.

Oly vidékekre, hol a vízhiány vagy a földfekvés csatornát nem enged, elkerülhetlenek a vasutak, melyek még a folyamok párhuzamában is kivált azok befagyása idején, kívánatosak, mert a már arra szokott forgalomnak közvetítőjét nélkülözni nem lehet.

Helyi vonalok az országutak, melyek a szétágazást eszközlik, s így csak oly fontosságuk, mint a vérkeringés ág-erei, melyek nélkül a kereskedés csak orrunk előtt átrobogó spektakulum maradna éltető haszon nélkül, sőt tán ártalmára a nemérintett vagy keresztül hasított vidéknek.

A könnyű és olcsó közlekedési utakra minden forgalmi cikknek nagy szüksége van, mert ezek hasznát a fogyasztó élvezi. de életkérdés ez a nyersterményekre, melyek különben tán elsem vétetnének, ha szállítási költségük fölültné a fogyasztó piacon árukat, mint 1856-ban az oláhországi búzával megtörtént s Győrött egy vontatóhajó rakományának nem akadt átvevő gazdája.

Világos a mondottakból, hogy a költséges szállításnak azaz rossz utaknak csak a természet adja meg árát, mert az tőle eleve lehuzatik, s azért nincs is oly áldozat, mely elég volna, hogy ezek helyreállítása, sőt teremtésére áldozzék a föld birtokosa.

A behozatalnál hasonlóan mi szenvedjük a kárt, mert a cikkekre minden áron szükségünk van.

Második kedvezmény, mi rendszeren vevőket csábít, vagy a verseny által az árakat javítja, a szabad moz-

gás; minden, mi ezt az önérdek vagy pedanteria kalodájába akarja szorítani, csak elijeszti, s az eladó kevés a szolgálai kis zsarnokokat tűrni hajlandó pifficusnak zsákmanyaual esik.

Itt rejlik a nyitja Temesvár és Ujbecse sülyedésének, Perjámos, Szanád sat. emelkedésének hasonlíthatlanul rosszabb fekvésük dacára, mert hiszen kész utaik sincsenek, a parton sem fekszenek közvetlenül.

Az Isten tudja miféle professionistából oktroyirozott államférfiak nyögös 12 évünk alatt tucatával állogatták föl a bölcs teoriákat, mint a babákat, de melyet a praxis golyója hanyott-homlok döntöget.

Ilyen volt az alkuszok kiváltsága, a vámok oktan fokozása,*) a vásári rendőrség protocolláre systemája, melyek kerekei ugyan mentek, wie geschmiert, de össze is zúzták, mint aféle gépkerekek, kinek csak egy gombja közbök akadt.

Az itt okozott költségtöbblet is a természetőre esik vissza, nem is csoda, ha ő készséges segédkezet nyújtott a zákmányoló kis hatalmak és érvágók kikerülésére a hírességükben elbizott városok mellőzésével, melyek aztán ereszthették az orrukat önmérgükben, mint a pulyka.

Egy harmadik érzékeny baja vidékünk kereskedésének a hitelpont.

Behozatali és átviteli kereskedésünknek, kivált a központon Temesvárott a bankfiók és takarékpénztárral segítve van ugyan, de a mi alkotmányunk szelleme gyűlöli az ily centralisatiót s természetes rokonszenvünk önálló mozoghatást követel.

Szükség volna mindenekelőtt jelentékenyebb forgalmi sarkpontjainkon termény-tözsdekre, hogy a vevőkkel érintkezésbe jöjenek az eladók.

Nem olyat értek mint a pesti, mely a zárlevelekkel üzérkedik, hanem természetével a bécsihez hasonló, de egyes pontonként tán megfordított gyakorlatot.

Az eladó adjon be mutatványt s szabja ki árát s a szállításra igényelt napokat, vagy az elsőt nevével együtt a titkárnak vagy gazdának is mondhatja, ki azután a vevővel az instructio korlátai közt megalkuszik, járván mérejétől 1 ujkr. mind a vevőtől mind az eladótól. Ez uton kikerülhetnék a birtokosok a meggázoltatást, midőn utósó órára hagyják az eladást, s akkor kinek ép ama percben kezénél a pénz vagy az ügyes alkusz, annak martalékul is esnek.

Itt a legalkalmasb közeg is volna a terményekre előlegeket eszközöltetni, csak hogy több minőségű osztályt határozzanak, mert így elkerültetik a beszállításkor legtöbbnyire előforduló porlekedés, melyek intézésére választott bíróság alá vessék magukat a felek, főlebbvitel nélkül, másként híresült zavargó tulajdonosok bizony nem kapnak pénzt.

Most midőn kilátásunk lehet, hogy a kincstári szükségletek saját kormányunk által láttatnak el, tehát saját hazánk hasznával vagy kárával járandnak költsé-

* Közlebbi vásárunkban egy szegény románon 6 ft. 40 krt. erő jubturójáért 1 ft. 5 kr. vámot zsaroltak.

geik: figyelmeztetjük a hatóságot, hogy az ily termény-tözsdeken lehet a legolcsóbban és legbiztosabban ellátni a tárákat s nem holmi hitelintézet által, mely 1859-ben a rozs árát egy éjen át 7 ftról 13 ftra birta verni, persze saját igazgatója bűnrészessége által.

Ha terménykereskedésünk így fejlethetik, ugy közel

jöend nzon rendszeres állapot, mi minden más országban már divik, hogy a vevő nem vándormadarhoz hasonlítand, hanem a tőkeösszesített társulatok egy tagja folyvást a bevásárlási piacon lakik, hogy annak minden mozzanatait fölhasználhassa, s az ily települők által mit nyerend vidékünk, nem szükség mutogatnunk.

T Á R C A.

A két fiver.

Eredeti beszély.

Irta Csepei Árpád.

(Folytatás.)

A vigadó nép szemléjére maga a házigazda és egész családjá jó barátaival kivonult, az eperfák hús árnyaiban helyet foglalva, élvezék az ártatlan falusi mulatságot. — A táncoló legények közül kiválólag tiszta, fehér vászon öltözete, szép barna arca, sugár deli természetével s bámulásra gerjesztő remek táncával, ragadá meg az uri nézők figyelmét, ki egy hozzá méltó deli szép leánnyal le té éppen a lelkesítő csárdást. Nem egy uri nő keblében költ e látványra titkos sohaj, ugyis meglepőleg gyanusítván a finom vonások s a művelt társalgás bírása, előttük az egyszerű kanász számadót! . . . Pár percre megszűnt a zene . . . A számadó kiválasztott s egyedüli fanciesnéjával egy fatökere vonult, mely a fák árnyaiban tancútt, boldog mámorral nyalabolá keblére a falu és vidék legszebb leányát, a bájoló természetű Juliskát. Már régen, buja vágyakkal tölt szemekkel s bortól nehéz fővel kíséré a boldog szerelmes őszinte szóváltásait, — egy szomszéd falubeli juhászlegény, ki a számadóval némi barátságos pásztori viszonyban állott . . .

Gyanusn mosolygó arccal közeledett feléjük, Julcsát fölkeráni kedvese öleből a következőzendő táncra, Bence, kit a falu népe csak ezen egyszerű néven ösmert, nagy önkézdés után engedé át pajzán barátjának Julcsát, de komoly vonásokkal figyelmeztetvén őt a becsület korlátaira . . .

Alig hogy mohón keblére kaphatta a juhász a szép leányt, — már Bence féltékeny keze önkénytelen is fényes kondás baltáját ragadta meg . . . Ismét megzendült a cimbalom, s most a különben takaros külsejű juhászlegény büszkén cifrázta a kállai kettőst, de mikor már a szokásos csókra került a sor, Bence magánkívül ragadá ki a leányt táncosa karjai közül, s egy hatalmas taszítást intézvén a juhász mellére, a jövő percben már a fölvert porba hullott, a nézők nem kis mulatságára. Szégyentől dühöngő arccal ugrott föl az most Bencéhez, őt léalázó tetteért nyilván megboszulandó. De Bence előre tudván a következőket, baltáját szemalomként forgatá feje fölött s mint kilőtt nyilat röpíté a juhászra, ki csak feje hirteleni félrekapása által kerülé el a bizonyos halál-vágást, mit helyette a szemben álló nagy eperfa érzéketlen törzse fogott fel; melybe a fényes ékidomu acél a dühösséggel párosult iszonyu erő által egész nyeléig hatolt bé . . . A juhász használni akarván a kedvező alkalmat villámként szökött az egyik cselédszobában lévő hosszúnyelű fokosáért mintegy folytatni akarván a borzasztó kihívást, mely e bátor férfiaknak majd nem gyermekeségök által megszokott véres játéku . . . De a megrettent környezők és haragos földesur — Engedi — látva a kitörni készülő zivatart, személyesen veté magát a két ellen közé, s csakis az által szüntetheté meg a mindkétrészről vérengző partusát . . .

Bencét apailag dorgálá meg vétkes szándékaért, míg

a békezavaró juhászt busszuálló fenyegetései között erővel csufosan kísérteté ki, nem csak udvarából de a faluból is . . .

A háziur, a félbeszakadt mulatságot folytatni parancsolta, míg Bencét egy titkos párbeszédre félrehíván, tudtára adá, hogy a jövő nap hajnalán a szomszéd bércecs megyékkel határos hegyekbe fogja sertéseit makkoltatás végett kísérni, s csak az arrólí számadás terhével bizza meg őt mint leghivebb emberét, szomorú előérzettel figyelmezteté őt súlyos és keserű helyzetére, s hogy bár mennyire is szándékozik származását és személyét álarcozni, eshető ismert érdekek, keserű visszavonási jelenetek miatt, mi könnyen a fürkésző hatóság kezeibe kerülhet, miután a személyes köröztetések napirenden vannak, s éppen a megelőző nap fordult kezeibe egy körlevél, melyben egy szökött katona és a honi zavarokban századosi rangot viselt Balkányi Endre elfogatása köröztetik, s azon leírás Bence arcvonásaihoz oly hü, hogy csak a névkülönbség és jelen helyzete téríti el gyanuját a hatóságnak, hogy őt annak föl ne ismerje . . . Bence ez őszinte nyilatkozatra némán csüggeszte le fejét, s nemes hévvel megköszönve pártfogója balsorsáni részvétét, bucsuzott el tőle, s az őt becsületes jellemért — szerető háznéptől . . .

Julcsának még egy Isten hozzád-ot kívánva, nehéz szívvel indult újabb bujdosó tanyájára.

VII.

Tündéri élvekben gazdag hegyes vidékbe lépünk. A rideg ősz komor szelei már régen megfoszták a fák galyát elsárgult leveleitől, helyette a még mindig zöld pázsitnak adván általa meleg takarót a tél fagyos lehellete elé. . . . A nap heve még folyvást küzdeni látszik a légkörny hidegülő elemeivel. Diadalról szaggatja föl a letarolt mezők bogáncskörörra leszállt pókhálókat, melyek jóltevé sugárain emelkednek fölebb, fölebb.

Majd kemény derek fagyasztják el a gyöngédebb növény szárait, melyek zöld színök vesztével, néma búval értetik a közelgő enyészet képét . . . Egyedül a távol kékelő havasok csucsán tenyésző fenyvesek látszanak dacolni az elemek változó harcával, melyeknek örökzöld lombjai, a rideg hótömeg alatt is érzéketlenül virítanak tovább. Itt ott a hegyek alsóbb részén elterülő szőlőkben, vig szüreti zaj törődik föl a magasba . . . A szél-kerep egyhangu rekegését el elkapja a szél a völgyben ülő falunk határáig. A pásztor sajátos fütyentése vagy ostopattogása rémulve üzi tovább a szőlőpusztító rigók seregét, melyek magukat a szomszéd sürtü csalitban csak addig rejtik el, míg a szőlőpásztorok lassu léptei más irányban hangzanak el. A csattogó ostopok s egyes taracklövések hangjait százszerosan hangozás vissza a bérce üregei. Sok helyütt vig zene s a szedők édesbús dánakának szakadozott hangjai jutnak át a sötét rengeteg zugó morájába, melynek keblében itt ott egyes barmokat őrző pásztorfiuk felhalmozott száraz levelekből bosszu halmokat emelnek korlátozhatlan szeszélyökben. Utógond nélkül vét alája üszköt, gyönyörködven majd az est beálltával a messze völgybe elpislogó ábrándszerű tüzkigyó haladó mozgásán . . .

Mit gondol ő vele, ha a rengeteg is szilaj lángra kapna? nyugodt lélekkel élvezi az est homályában tündériesen csilámló tűz elem tovább, tovább harapódzását, — melynek helyén egy pár nap múlva millió gomba üti föl kerek fejét, azon értékes termény, mely sokszor nem csak az ő parázs-tűzén, de gyakran a nagy urak asztalán is keresett csemegéül alakul át.

(Folytatás következik.)

Heti szemle.

Temesmegye óvása a szándéklott Vojvodina ellen.

Császári s Apostol királyi Felség!

Mult ápril hó elején a szerb nemzet részéről Felséged legmagasb elhatározása folytán Karloviczán congressus gyűlt volt egybe, mely a szerb nemzet szabadalmi, nemzetiségi, s nyelve irányában bizonyos határozatokat hozott, s ezeket Felséged trónja elibe fölterjesztette.

Ezen congressus elhagyta azon tért, melyet a szerb nemzet Felséged boldog emlékezetű előde 2-dik Lipót király, s az országgyűlés kölcsönös egyetértéséből hazánkban elfoglalt, és nem vette figyelembe azt, hogy a hon többi lakosaival testvérsült szerb nemzet az ország hozzájárulása nélkül nyert kiváltságleveleiből folyó kivételes helyzetéből kiemeltetve, az 1790°/1 : 27, és 1792 : 10. t. czikkeek által a kiváltságok keskeny alapját elhagyva, s a közös jog tágabb mezejére lépve polgárosított, hogy a hon többi lakosaival tökéletesen egyenjogúvá lön, birtok-s hivatalképességet nyert; — és kiváltságotl helyzetre kíván újra visszatérni, midőn az 1690., 1691., s 1695-dik években kiadott diplomákból és kiváltságlevelekből alaposan ki nem magyarázható kizárólagos szerb nemzeti előjogokat kinyerni törekszik.

Ezen törekvés a szerb nemzeti alapon szervezendő s a hon területéből kihasítandó Szerb Vojvodinának felállítására, az érintett szerb nemzeti songressusból Felségedhez intézett fölterjesztésben eléggé kimagyarázva szemléltetik.

A szerb nemzeti congressust alkotó képviselők megválasztásainál követni szokott eljárásnak, a congressuson tulnyomóságra vergődött elemnek, s a békés egyetértésben velünk közösen lakozó szerbek testvéri rokonérzeteinek figyelembe vétele mellett azon meggyőződésünket fejezzük ki hódolatteljesen Felséged előtt, miképen a karloviczi congressusnak elkülönítési törekvései a szerb nemzetben általános viszhangra nem találnak, hanem a hon alkotmányos küzdelmeinek válságos perceiben ujulva fölmerülő oly jelenségeket képeznek, mik végső eredményükben a közös s hon a szerb nemzet javával egyaránt ellenkeznek.

Megyénk lakosai nemzetiségi s valláskülönbség nélkül rokonérzettel táplálnak szerb testvéreink iránt, s velük testvéri frigyben egyesülve maradni ohajtanak a közös honi földön, melyet az ősök közös harcokban védték meg a jelen nemzedék számára, és mivel megyénknek nagy része a Szerb vajdaság számára követelt földterülethez tartozik, a hon és megyénk egysége ellen irányzott törekvések által kétszeresen érdekelttévén, honpolgári s törvényhatósági kötelességünk egyaránt magával hozza: hogy a honnak és megyénknek szándokba vett megcsönkítése ellen szavunkat Felséged előtt hódolatteljesen fölemeljük.

Felséges Ur! Van nemzetünknek egy osztálya, mely számra a honbau lakozó szerb nemzetet tulmulja, s ez osztály a nemzet életével egykoru kiváltságokkal birt, s e kiváltságokat a honszerzéssel egy időben kereste s annak folytonos védelme alatt őregbitette, s ezen osztály meghajolva a kor szelleme előtt az alkotmány és törvény által biztosított jogairól önként lemondott, mig a Szerb nemzeti congressus törvényben nem

gyökerező egyoldalú kiváltságokra támaszkodván, a hon egységét megrendíteni nem irtózik.

A karloviczi szerb congressus nemzet-politikai törekvését első Lipót császár és magyar király által kiadott diplomákra alapítja.

Az 1690-dik évi ápril 6-kán első Lipót király és császár által kiadott kiáltvány a török járom alá lenyügözött népekhez van intézve, melyek a török ellen fegyverre s vele csatlakozásra felhivatnak, viszonzásul a vallási és vajdaválasztási szabadságnak, a közteher s adó viselése alóli mentességnek élvezetét, s a török végeken általuk elfoglalandó ingó s ingatlan javaknak szabad birtoklását igéri nekik.

Ugyanazon évi ápril 20-kán a közös ügy szolgálatában hiveivel hontalanná lett és befogadott albániai érsek Csernovits Arzenhez intézett diplomában, az ó-naptár szabad használatát, szerb nemzetbeli érsek választási jogát, s az egyházi dolgok irányában intézkedési hatóságot biztosít a szerb nép számára.

Ezen királyi kiváltságlevel, hogy az ország hatóságai kevesebb tiltakozzanak ellene, 1691-dik angusztus 20-kán a magyar királyi kancellária által is ki lön adva, s ekkor következő sorok is bele tétettek: „Azon is leszünk a lehetőség mindenképen, hogy diadalmas fegyvereinkkel a többször mondott rácz népet az általuk előbb birtokolt földterületekbe, vagy lakhelyekbe minél hamarabb újból beiktathassuk; hogy saját magistratusa alatt maradhasson.“ S ezeken felül a gyermekek és rokonok nélkül elhaló görög szertartásuak özsves vagyónára az érseknek, s az érsek vagy püspökök elhunytá esetére az érsekségnek örökösödési jogát, és valamennyinek vallási mind világi ügyekben az érsektől függését megalapítja.

(Vége következik.)

Nagy-Beckerek, május 31-én. Hogy a postáról elne kessek, csak röviden jegyzem ki mai közgyűlésünk eredményeit. Törvényszéki bírákul elválasztattak: Tanazevits Mihály, Daniel János, Szeunig Lajos, Petrovits Kosta, Jeszenszky Lajos, Kamenszky Ignác, Nikolits Athanáz, Tichy Károly, Bách Sándor és Lázár Szilárd. — A párdányi szolgabírói szék halálozás által megürülvén, reá elválasztott Hertelendy Gyula. Alügyész lett Sztankovits György, 1-ső aljegyző a voltnak városi főjegyzővé lett elválasztása miatt Gyorgyevits István, 3-ik még üres helyre Demko Pál választott. Számvevők: Krünner Károly, Bartok János. Telekkönyvhez: Tullics M., Feigl Zsigmond. Holnap s tán hétfőn is folytatatik a gyűlés, mert csak negyedévenként tartatván, nagyon összetorlanak a teendők. Az előleges conferentiák camarilla-szerű szerepe egyébiránt itt is fölkecsült ütni fejét, de Mihajlovits Miksa ellenzéki szónok ur jól reátalált koppintani, a közgyűlések ilyféle ujjakra-tekergetési kísérlete ellen érelyes szavakban kelvén ki. — A további folyamatról később.

Hasonlag azon napon d. u. 5 órakor tartatott a torontáli honvédsegélyző egyesület alakuló közgyűlése, hol Rákóczy Zsigmond czredes elnöknek, Tallián Pál alezredes helyettes elnöknek, Berec Imre tábori lelkész titkárnak, s Menczer Rezső százados pénztárnoknak választattak. Az alapszabályi tervezet meghányása és állapítása után, mely önnök megfog küldetni, máris néhány segélyzés itéltetett oda; mik után Asbothnak fogságból és Rohonczynak betegségből lett megszabadulásukért idvezlő nyilatkozat fog küldetni. Csekély a kör, de legyünk tevékenyek, a mint a megyei honvéd-személyek rendszeres összeírása el is határozottatott.

Nem hallgathatom el, miként Rákóczy Hugo központi szolgabíránknak jelentés tétetett, hogy Ujpecsen a módosi cs. k. adószedő megjelenvén a faluháznál pénzt kérni, a bíró azzal utasítá el, miszerint a megye megparancsolá, csak a szolgabíró urnak vagy az executionnak engedelmesskedni. Erre az adószedő átment a szolgabíró urhoz, kivel nemsokára együtt tért vissza (azt is mondják, karonfogva, de nem erősitem) s azt mondá a bírónak: ime itt az executio (habár egyetlen fegyvertelen személy) nincs más hátra, mint fizetni, mire a bíró ezer forintot fölülü készletet át is adott, sőt megígérte;

hogy a jövő héten a másik részletet is befizeteti, miben foly is már a munkálkodás, ha csak a tett följelentés folytán az alispán ur más sodrot nem ad a dolognak, mint milyenbe az alkotmányos szolgabíró ur intézte. Kíváncsian várjuk a kifejlést.

Este 8 órakor hangverseny, 9-kor fáklyászene lesz a főispán urnak. A pancsovai műkedvelő társaság szerb szindarabok előadásával vendégszerepel, s kedvezően.

Temesvári újdonságok.

* F. hó 1-én d. e. 11 órakor a főörtanyai ör egy 10 éves iskolás gyermeket, mivel mögötte talált elkerülni, úgy lökött hátra a puskaagglyal, hogy azonnal elesett. Mondják, hogy egy kis aradi rokonsátlankodás folytán itt is parancsolva van nekik, páronként nem járni, csak csoportosan. A kihívó viselet tehát rendszeresen szereposztásba van téve.

* A mult hó 30-ki urnapi körmenetre nézve következő panaszok küldettek be hozzánk: 1, hogy a városi tisztikar és képviselőség csak csekély, hiányos számban jelent meg, 2. a megyei pedig éppen hiányzott, ámbár hajdan teljes díszben szokta azt emelni, 3. a katonai tekintélyek csak az egyházban jelentek meg, de nem a körmenetben is, (mit különben a hőség okozhatott), 4. a negyedik oltárnáli ájtatosságot a megyeház egyik 2-od emeleti ablakából 3 hölgy hangos beszéde és nevetése zavarta, kiket ismétlés esetén neveik közlésével fenyeget beküldönk.

* A takarékpénztár május havi betételei tőnek 209 fél részéről 70,019 ft. 94 krt., — ellenben kivételt 175 fél által 75, 836 ft. 46 krt.

* Hiába csak kiapadhatlan humoruk a bécsi matadorok a spicliaragásban. Legujabban a postamesterek kaptak körlevelet, hogy referáljanak a publikum hangulatáról s annak a még létező cs. k. beamterek ellenébeni viseletéről. S ezen politikához értetlen urak netáni tudositmányai döntsenek az irányunkbani kormány-rendszabályokban? — — Tesék csak róla gondolkozni s azután — fölirni!

* Tudjuk, hogy a csanádmegyei papnöveldeben a forradalom előtt a nemzeti nyelvbeni képezés céljából irodalmi gyakorló egyesület volt és működött, társulati alapszabályok mellett: elmulván a germanisatio kalodája, reményljük, hogy a mostani ifjak lépéseket tesznek, vagy tán tettek is az igazgatóság nál ennek tetszhalottaiból fölbresztésére.

* Azon szin alkalmából, hogy a dohányt külföldre is el szabad adni, (bár ennek formalitásai azt kismivelőre lehetlenné teszik) most még a kincstár számára természetökre is Lizenz-Gebührt vetettek, s bár nekik engedélyezve van, hogy az csak a beszolgáltatáskor vonatik le, félve a hivatalok attól, nehogy akkorig szüreik kitétesenek, executió fenyegetése mellett követelik a szegény néptől.

* A csatádi uradalom helységei az uradalmi legelőkre levén szorulva, holdjáért 5—6 forintot ígértek; most azonban valaki azon rémhírrrel tölté el őket, hogy az egész uradalom területe 3 ftjával bérbeadatott, az általuk kért közárverés helyett ugynevezett kéz alatt. Elvárjuk, hogy a t. tisztartóság a helységek megnyugtatóására ezt hivatalosan tagadandja.

* A pétervárad legbelső gyaloghid átalakítatván, mellette vezetett járda, még pedig végig deszkákból. Tehát a katonaurakra is hatott a közönség panasza, mikor a mult télen a sárban evickéltették: vagy tán egy főtiszt ur panasza hatott inkább?

* A magyar sz. mártóni árvizkönyv t. előfizetőit kérjük, az iven s néhol a pénzek beküldésére hozzánk, hogy a példányokat illetőleg az első füzetet szétküldhessük.

* A központi és főtörvény-hatóságokhoz kinevezett hangzattalan nevek sok emberben költötték azon hitet, hogy a 12 éves Gutgesinntség még most is irányadó a kinevezéstől függő hivatalok betöltésénél, ezeket az alkotmányos választottak ellenőrekin azaz nyakhegedüjekin képzelvén maguknak. Csak innét lehet magyarázni, hogy a volt pléhgallérosok valamelyike nem mint Mosonyban, szolgabíróságért, de — főispánság után koptatta kalucsniját.

* Színészeink visszaérkeztek, s mi örvendünk, de ideje lenne, hogy ők is örüljenek velünk örülökkel. Vasárnap 2-án kezdék a szinkörben a Huszárcsinnyal előadásikat, hogy tetszés mellett, azt ugys kiki tudja, csak hogy hüvelyknyi jégzapor robbantotta szét őket.

* Aláírási iven vannak nálunk: a magyar népszínészet megalapítása javára Budapesten, Tihanyi Emil beszélyeire „Ibolyák“ cím alatt, Silvio Pellico „Rab-órái“-ra Draxler János fordítása szerint.

* A gf. Teleky László emlékünnepi egyházi beszéd imával és gyászénekekkel együtt külön lenyomatban kapható szerkeztőségünk nál 10 ujkrért.

Kiadó-tulajdonos Pesty Frigyes.
Szerkeztli Ötevényi.

HIRDETÉSEK

Ismerőseimet és mindazokat, kik bizodalmukkal megtisztelni netalán hajlandók lennének, ezzel értesitem, hogy az ügyvédséget, melynek önálló közvetlen gyakorlatában a volt kormányrendszer alatt behozott ügyvédi rend által, mivel ügyvédi kinevezetés iránt nem folyamodtam, akadályoztatva valék, az alkotmányos bíróságok behozatala után ismét folytatom, ajánlván a feleknek pontos és tiszta ügyvitelt.

Irodám helyben a Józsefkülvárosban a pétervárad uton 4. szám alatt Gruberféle házban van.

Kelt Temesvárott 1861. május 1-én.

Kis Gusztáv,
ügyvéd.

35. sz. 3—3

Orvosi jelentés!

Pollák B.

orvostudor és szülész, lakik a Gyár-
városban, Juga házban.

Rendelvényi órák d. u. 2—4-ig, szegényeknek

ingyen.

(37, 3—3)